

mgr sztuki Izabela Huk-Malinowska

A photograph of a small, two-story wooden house with a dark roof and light-colored walls, situated in a rural area. The house is surrounded by bare trees and a paved path leads towards it. A tall, thin tower is visible in the background.

- **mgr sztuki Izabela Huk - Malinowska,**
dypl. konserwator rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych, zabytkoznawca,

Nowy Świat marzec 2015

Obiekt: budynek biura nadzoru wodnego

Lokalizacja: na terenie portu rzecznej służby w Przegalinie

Właściciel: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

Czas powstania: 1895r. (oddanie do użytku)

Zakres opracowania:

1. Stan zachowania.
2. Wytyczne konserwatorskie.
3. Program prac konserwatorskich.
4. Dokumentacja fotograficzna.

Podstawa opracowania:

1. Zlecenie inwestora.
2. Wizje lokalne i badania konserwatorskie, marzec 2015r.
3. Uzgodnienia z W K Z w Gdańsku.

1. STAN ZACHOWANIA

Budynek biura nadzoru wodnego należy do zespołu Służby Północnej w Przegalinie będącej zabytkiem architektury hydrotechnicznej.

Obiekt jest w złym stanie technicznym wymaga kompleksowego remontu, (fot. 1, 11, 13, 14). Powierzchnia wszystkich elementów drewnianych wielokrotnie przemalowana, (fot. 1, 2, 3, 5, 9, 12, 14). Pierwotnie elewacje w kolorze jasnym szarozielonym, (fot. 19, 20, 22).

Ozdobne deskowanie elewacji zachowane jest w całości, (fot. 2, 9, 10, 19, 20), struktura drewna twarda, powierzchnia lekko zwietrzała, miejscami krucha. Ozdobne zacięcia krawędzi miejscami zatarte, wyszczerbione. Wiele elementów ma liczne większe i mniejsze uszkodzenia. Miejscowo występują ubytki w drewnie, farba powierzchniowo wypłukana,

powierzchnia drewna jest zawilgocona i zagłoniona. Łączenia poszczególnych elementów rozspojone, (fot. 14).

W wielu miejscach na elewacjach zostały przeprowadzone miejscowe naprawy i remonty. Ich jakość i sposób wykonania pozostawia wiele do życzenia. Budynek wielokrotnie był niejednolicie malowany w przypadkowych kolorach brązu i butelkowej zieleni. Na przestrzeni lat nastąpił wizualny podział budynku na dwie części wschodnią i zachodnią, (fot. 13, 14, 16).

Zachował się ozdobny detal snycerski, (fot. 21), jak również inne elementy dekoracyjne, (fot. 31, 32).

Spodnia część okapu dachu budynku, jak i werandy w dobrym stanie technicznym, silnie zabrudzona, (fot. 22).

Stolarka okienna w całości została wymieniona na nową, ahistoryczną, białą z PCV, (fot. 2, 6, 16).

Na elewacjach nie zachowały się wszystkie okiennice, (fot. 3, 6, 12, 23) w złym stanie technicznym, (fot. 29, 30), widoczna jest daleko posunięta destrukcja drewna. Zachowały się oryginalne okucia i zawiasy, (fot. 7, 8, 24).

Wszystkie drzwi wejściowe do budynku wtórne, o przypadkowych i różnych podziałach, w dobrym stanie technicznym, (fot. 18).

Zniszczona jest także strefa przyziemia (fot. 3, 4, 25, 26, 27, 33). Ceglany cokół budynku wykonany z czerwonej cegły pokryty jest nawarstwieniami, zachowana spoina jest silnie zabrudzona, pouszkadzana. W wielu miejscach występują lokalnie "naprawy" z zaprawy cementowej.

W wielu miejscach widoczne są duże obszary porośnięte glonami, (fot. 17, 25).

W przyziemiu budynku zachowały się oryginalne metalowe elementy wentylacyjne, (fot. 27, 28).

Od strony wschodniej przed wejściem do budynku zachowała się częściowo nawierzchnia ceglana, (fot. 34), zniszczona i miejscami zalana betonem.

2. WYTYCZNE KONSERWATORSKIE

Zadaniem nadrzędnym przy pracach na elewacjach budynku powinno być zabezpieczenie obiektu przed dalszym jego niszczeniem. Wszelkie zabiegi przeprowadzone przy obiekcie powinny być zgodnie ze sztuką konserwatorską przy zastosowaniu materiałów powszechnie używanych w konserwacji zabytków, a postępowanie konserwatorskie powinno mieć na celu uzyskanie maksymalnie wysokich walorów technicznych i estetycznych.

Wszystkie elementy drewniane znajdujące się na elewacjach są w złym stanie, dlatego też należy dołożyć wszelkich starań, aby maksymalna ich część została zachowana, a elementy rekonstruowane były odtworzone z zachowaniem oryginalnego kształtu. Elementy częściowo uszkodzone, należy w miarę możliwości uratować. Dopuszcza się wycięcie uszkodzonych fragmentów lub ich skrócenie. Elementy drewniane oczyścić, wyszlifować i pomalować farbą na bazie oleju lnianego Histolith Leinölfarbe. W przypadku konieczności gruntowania użyć oleju lnianego Halbol.

Cokół budynku należy odgłonić i odgrzybić. Następnie poddać go zabiegom konserwatorskim - oczyścić, uzupełnić ubytki w cegle, zaspoinować i zabezpieczyć.

Wszystkie istniejące otwory wentylacyjne muru należy zachować, a oryginalne metalowe elementy poddać konserwacji, a brakujące zrekonstruować.

Brakujące okiennice należy zrekonstruować wraz z dekoracyjnymi okuciami i zawiasami.

Prace należy prowadzić w odpowiednich warunkach pogodowych, w okresie od kwietnia do listopada, w temperaturach powyżej +5 C.

Przed rozpoczęciem kolejnego etapu prac i po jego zakończeniu należy zwoływać Komisję Konserwatorską z uczestnictwem Inspektora Służb Konserwatorskich.

KOLORYSTYKA

Na podstawie przeprowadzonych badań, można z dużą dokładnością określić oryginalną kolorystykę elewacji zabytku. W trakcie badań stwierdzono na ścianach elewacji północnej, jak i w spodniej części dachu werandy, zachował się kolor pierwotnej warstwy malarskiej o odcieniu szarozielonym (analogiczny jak na budynku znajdującym się po drugiej stronie kanału, fot. 35).

Ostateczne rozwiązanie kolorystyki, poprzedzone wykonaniem prób na zrekonstruowanych ścianach werand, wymaga uzgodnienia z Urzędem Konserwatorskim w trakcie prowadzonych prac przy obiekcie.

Na etapie projektowym jedynie można zaproponować na ściany budynku gamę kolorystyczną palety kolorów **Grunt Erde dunkel** lub **Umbra grunlich** według wzornika Histolith firmy Caparol.

3. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej.
2. Usunięcie skorupy wtórnych powłok malarskich – mechanicznie i chemicznie (mieszaniną rozpuszczalników organicznych).
3. Oszlifowanie powierzchni drewna drobnym papierem ściernym.
4. Impregnacja preparatem chroniącym przed szkodnikami drewna i zmniejszającym jego wodochłonność, metodą iniekcji z wykorzystaniem istniejących szczelin i pęknięć (preparat na bazie soli amoniowych jak np. Boramon, lub Antox Z).
5. Wyrównanie powierzchni w najbardziej zwietrzałych elementach, mechanicznie.
6. Gruntowanie przy użyciu oleju lnianego Histolith Halbol firmy Caparol.
7. Flekowanie większych ubytków drewna wysezonowanym drewnem.
8. Uzupełnienie drobnych ubytków drewna przy użyciu gotowej pasty na bazie oleju lnianego Histolith Samopas-Holrisspaste firmy Caparol.
9. Malowanie powierzchni farbą na bazie oleju lnianego Histolith Leinölfarb firmy Caparol.
10. Konserwacja metalowych elementów wentylacji muru ceglanego i ozdobnych elementów okiennic - okuć; zawiasów:
 - wstępne oczyszczanie z kurzu i brudu, na sucho,
 - usunięcie starych powłok malarskich metodą termiczną i chemiczną.
 - usunięcie produktów korozji metodą strumieniowo - ścierną.
 - prostowanie i ustabilizowanie konstrukcji.
 - stabilizacja odsłoniętego metalu.
 - odtłuszczenie powierzchni metalu,
 - naniesienie powłoki antykorozyjnej.

- naniesienie warstwy malarskiej przeznaczonej na powierzchnie metalowe, np. firmy V 33 w kolorze szarym lub szarzielonym.
11. Przeprowadzenie konserwacji ceglanej zewnętrznej posadzki zachowanej przed wejściem do werand.
 12. Rekonstrukcja brakujących okiennic wraz z okuciami i zawiasami.

KONSERWACJA CEGLANEGO COKOŁU BUDYNKU

1. Mechaniczne oczyszczenie powierzchni cegieł wodą pod ciśnieniem (max80bar) i miękkimi szczotkami z tworzywa sztucznego.
2. Usunięcie luźnych uszkodzonych spoin.
3. Wymiana osypujących się spoin i uzupełnianie ubytków w cegle z zaprawy mineralnej o zbliżonych do właściwościach firm Keim, Optolith (kruszywo - o odpowiedniej granulacji, spoiwo- mineralne dobrane wytrzymałością do oryginału).
4. Zabezpieczenie cegły przed działaniem wody i jednocześnie wzmocnienie strukturalne środkiem hydrofobizującym – wzmacniającym.

ELEMENTY METALOWE

1. Czyszczenie oryginalnych elementów z luźnych produktów korozji, mechanicznie.
2. Stabilizacja odsłoniętego metalu.
3. Odtłuszczenie powierzchni metalu.
4. Malowanie farbą antykorozyjną np. V33, Hektor w kolorze szarym lub grafitowym.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Elewacja wschodnia, widok ogólny.

Fot. 2. Elewacja wschodnia, fragment.

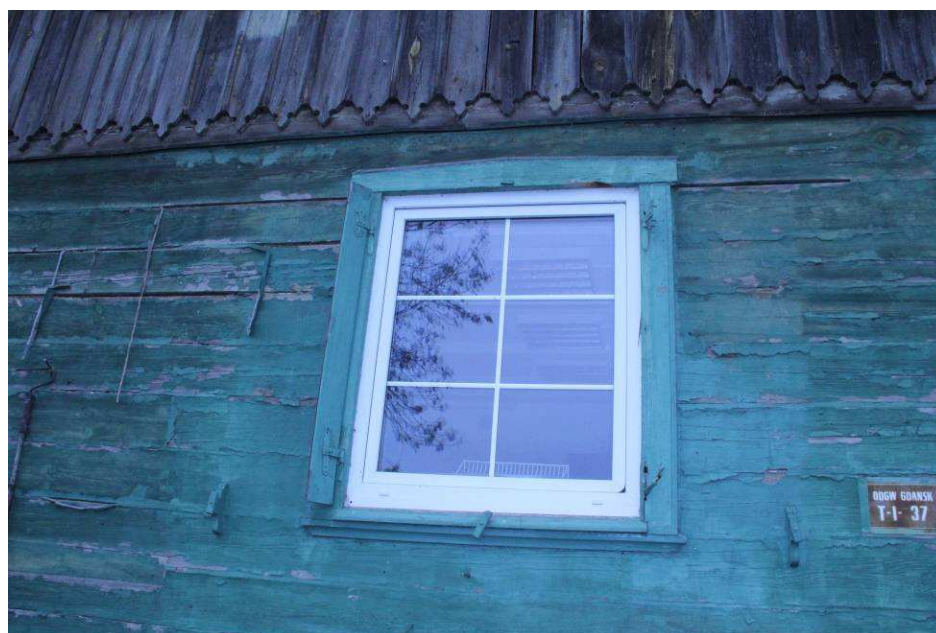
Fot. 3. Elewacja wschodnia, przyziemie.

Fot. 4. Elewacja wschodnia, ceglany cokół.

Fot. 5. Elewacja wschodnia, narożnik budynku.

Fot. 6. Elewacja wschodnia, wtórna stolarka.

Fot. 7. Elewacja wschodnia, zachowane oryginalne okucia okiennic.

Fot. 8. Elewacja wschodnia, zachowane oryginalne okucia wraz z okiennicą.

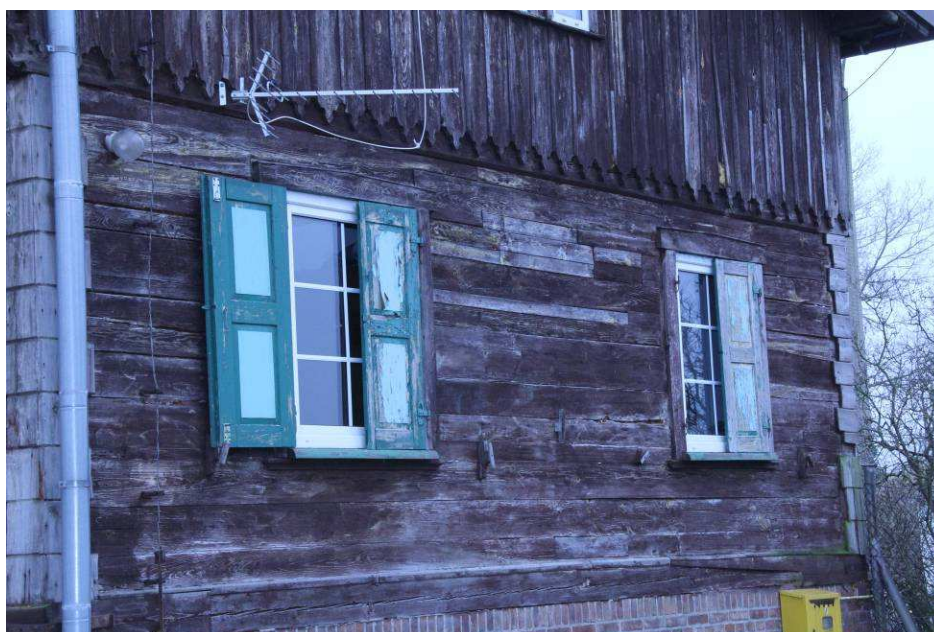
Fot. 9. Elewacja wschodnia, deskowanie górnej kondygnacji.

Fot. 10. Elewacja wschodnia, dekoracyjne zakończenie deskowania.

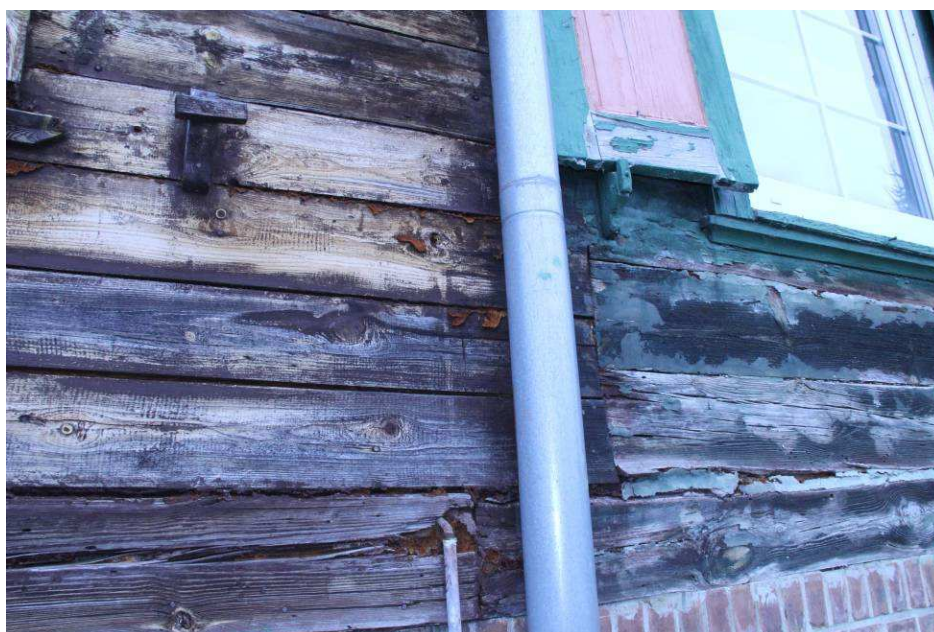
Fot. 11. Elewacja frontowa, północna i zachodnia, widok ogólny.

Fot. 12. Fragment elewacji zachodniej.

Fot. 13. Elewacja południowa, widok ogólny.

Fot. 14. Elewacja południowa, fragment.

Fot. 15. Elewacja frontowa, północna, widok ogólny.

Fot. 16. Elewacja frontowa, północna, weranda

Fot. 17. Elewacja północna, fragment.

Fot. 18. Elewacja frontowa, północna, wejście do werandy.

Fot. 19. Elewacja frontowa, północna, deskowanie górnej kondygnacji.

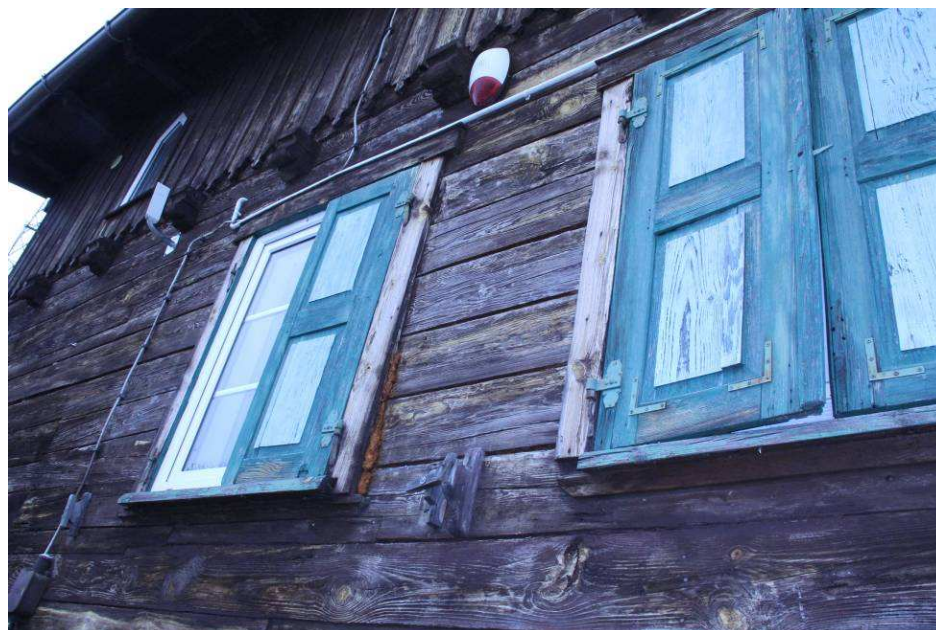
Fot. 20. Elewacja frontowa, północna, dekoracyjne zakończenie deskowania.

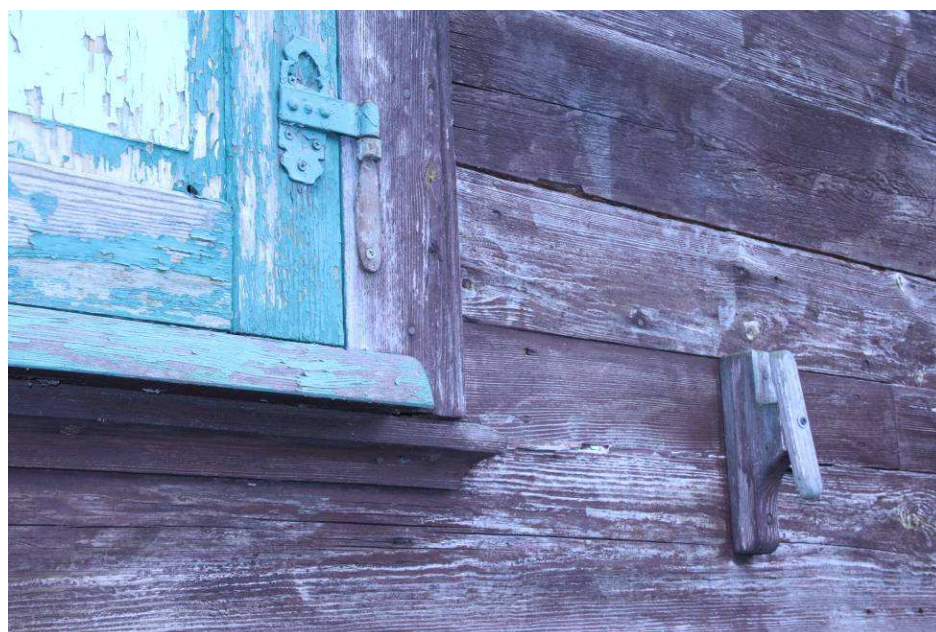
Fot. 21. Elewacja frontowa, północna, ozdobna snycerka werandy.

Fot. 22. Elewacja frontowa, północna, oryginalna kolorystyka podbitki dachu werandy.

Fot. 23. Elewacja południowa, fragment.

Fot. 24. Elewacja frontowa, północna, oryginalny drewniany detal i okucia okiennic.

Fot. 25. Elewacja frontowa, północna, przyziemie.

Fot. 26. Elewacja zachodnia, stan zachowania ceglanego cokołu.

Fot. 27. Elewacja zachodnia, ceglany cokół.

Fot. 28. Elewacja zachodnia, oryginalne metalowe elementy instalacji wentylacji.

Fot. 29. Elewacja południowa, stan zachowania elementów drewnianych.

Fot. 30. Elewacja południowa, stan zachowania okiennicy.

Fot. 31. Elewacja frontowa, północna, wejście do werandy, dekoracyjny drewniany detal.

Fot. 32. Elewacja frontowa, północna, wejście do werandy, dekoracyjny drewniany kroksztyn.

Fot. 33. Elewacja frontowa, północna, przyziemie pod werandą.

Fot. 34. Elewacja frontowa, północna, wejście do werandy od strony wschodniej, zachowana oryginalna ceglana nawierzchnia.

Fot. 35. Budynek mieszkalny znajdujący się po drugiej stronie kanału, widoczna zachowana oryginalna kolorystyka.